

Profesia contabilă în anii socialismului

Profesia contabilă în anii socialismului

Contabilitatea, așa cum s-a mai arătat, are un domeniu întins și variat.

Prin metodele sale de investigație, contabilitatea operează între limitele cunoașterii de la celula economică - întreprinderea privită ca unitate de bază - până la marele organism al economiei naționale.¹

Dezvoltarea contabilității este un proces - obiectiv, care însă se realizează în strânsă legătură cu dezvoltarea economică dintr-o perioadă oarecare, de funcțiile pe care ea trebuie să le îndeplinească la nivel național, precum și de regulile de bază ale activității economice.

Contabilitatea nu trebuie să reprezinte doar o disciplină în cadrul căreia să se realizeze "studiul conturilor". Ea trebuie să se ocupe de un domeniu complex cu o structură și fizionomie în continuă schimbare.

Paralel cu diversificarea contabilității, pe plan teoretic trebuie să se producă și o diversificare a profesiei de contabil.

Transformarea profesiei de contabil este un rezultat firesc legat de structura și mecanismele economice existente într-o perioadă de timp.

De aceea, pentru a caracteriza situația contabilității și respectiv a profesiei contabile în România pentru o perioadă lungă de timp, 1949-1989, trebuie avute în vedere realitățile acestei perioade ca: mediul economic, relațiile sociale, gradul de autonomie în decizii la nivel național, influența unor relații internaționale etc.

Normarea contabilității - falsă expresie a superiorității contabilității socialiste

Imediat după înfăptuirea actului naționalizării principalelor mijloace de producție industriale, bancare, miniere, de asigurare și transporturi (11 iunie 1948), Partidul Comunist Român a elaborat strategia conducerii economiei considerate științifice. Primele planuri anuale de stat, cele din anii 1949 și 1950, planul de electrificare elaborat pe 10 ani, primul plan cincinal, precum și directivele celui de al VII-lea Congres al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economiei naționale în perioada 1956-1960 au jucat un rol însemnat în procesul de dezvoltare și consolidare a proprietății socialiste de stat.

Actul naționalizării, crearea sectorului socialist al economiei au însemnat totodată începutul unei noi etape în domeniul organizării și conducerii evidenței. Din inițiativa partidului s-au pus bazele unei concepții noi de organizare a evidenței, și anume a contabilității normate, în baza căreia s-au elaborat reguli unitare de înregistrare, de consemnare a fenomenelor economice și financiare. Odată cu trecerea la conducerea economiei pe bază de plan contabilitatea a fost organizată astfel încât să reflecte nu numai realizările, ci și situația față de plan.

La aceasta a contribuit și elaborarea regulilor unitare de planificare, evidență și raportare, care au permis efectuarea de analize și studii pe baza datelor comparabile, concluziile desprinse permițând fixarea direcțiilor de acționare în vederea urmăririi activității în toate sectoarele.

¹ Bernard Jean, *Comptabilite nationale et mudéles de politique deomouique*, Presses Universitaires de France, Paris, 1972.

Formarea sectorului socialist al economiei naționale, paralel cu crearea condițiilor de trecere la conducerea pe bază de plan al economiei, a determinat introducerea contabilității normate în unitățile economice începând chiar din anul 1949. Acest moment a fost necesar pentru a asigura urmărirea modului de execuție a tuturor secțiunilor de plan și în același timp integritatea avutului obștesc și controlul asupra modului de gestionare a mijloacelor și fondurilor puse la dispoziția unităților economice. Introducerea contabilității normate, ca parte integrantă a conducerii planificate a economiei, s-a realizat practic prin aplicarea primelor planuri de conturi unitare și a schemelor de bilanțuri pe ramuri ale economiei naționale și prin stabilirea regulilor de reflectare în contabilitate a operațiilor economice și financiare.

Experiența dobândită de la introducerea contabilității normate a dovedit necesitatea concretizării instrumentelor de lucru folosite în activitatea practică de către aparatul contabil, în baza cărora se asigură înregistrarea sistematică a operațiunilor economice în contabilitate, interpretarea și analizarea rezultatelor economico-financiare obținute de către întreprinderi, centrale și celelalte unități socialiste. În acest sens, pentru aparatul contabil din economie, cu începere de la data de 1 ianuarie 1971, au fost elaborate, într-o formă simplificată și unitară, *noile reglementări privind organizarea și conducerea contabilității în unitățile economice și bugetare*. Prin actele normative elaborate în domeniul contabilității - H.C.M. nr. 1.885/1970 cu privire la organizarea și conducerea contabilității, atribuțiile și răspunderile conducătorului compartimentului financiar-contabil, Normele metodologice privind contabilitatea unităților economice aprobate prin O.M.F. nr. 595/1970 - au fost concentrate, într-o formă simplificată și superconcentrată, toate dispozițiile cu caracter contabil apărute în perioada 1948-1970 și dispersate în numeroase regulamente, circulare, instrucțiuni etc. Actele normative respective au asigurat adaptarea cerințelor contabilității la noile structuri organizatorice create în economie, reflectarea reglementărilor care au fost puse în aplicare în contextul măsurilor întreprinse pe linia aplicării metodelor de conducere și planificare a economiei, cum sunt cele cu privire la planificarea, repartizarea și vărsarea beneficiilor, finanțarea și creditarea investițiilor, finanțarea mijloacelor circulante, gospodărirea mijloacelor circulante și bănești etc.

Evidența economică - componenta de bază a sistemului informațional economic

Funcția de bază a oricărui sistem informațional economic - indiferent de gradul de complexitate și de automatizare - este de a vehicula o cantitate rațională de informații, pe baza căreia să se ia decizii economice bine argumentate pe toate treptele organizatorice. Principala sursă de date a sistemului informațional economic și totodată una dintre componentele de bază ale acestuia este *evidența economică*. Ea a existat în toate formațiunile social-economice ca rezultat al producției materiale, dar importanța, modul de organizare și sarcinile ei au fost diferite, în funcție de particularitățile modului de producție și de țelurile fiecărei orânduiri sociale.

Evidența economică socialistă se consideră că se deosebește fundamental de cea a orânduirilor precedente prin faptul că ea era considerată ca o evidență unitară și atotcuprinzătoare datorită unității economiei socialiste, a existenței proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție și legii dezvoltării planice proporționale a economiei naționale. Se consideră că ea s-a dezvoltat și perfecționat pe măsura dezvoltării forțelor de producție și a relațiilor de producție corespunzătoare noii orânduiri sociale. În expunerea la deschiderea colocviului privind problemele științei conducerii societății din 6 martie 1972, Nicolae Ceaușescu sublinia faptul că pentru a conduce sunt necesare un control sistematic și o bună evidență.

Evidența economică, după cum se știe, îmbracă trei forme distincte, și anume: evidența operativă, evidența contabilă și evidența statistică. Ele se deosebesc după natura, modul de obținere și prelucrare a datelor, dar se află în raporturi de interdependență, constituind împreună un sistem unitar de evidență al economiei naționale.

Raționalizarea și simplificarea documentelor

În condițiile unei producții superconcentrate, conducerea operativă a acesteia se bazează pe colaborarea tuturor factorilor din întreprindere la elaborarea unor decizii bine fundamentate. Pentru argumentarea acestora, se folosesc informații și date consemnate în documente primare și de evidență, pe măsură ce crește complexitatea și amploarea activității unităților parțial și apariția unor noi purtători de informații (documente primare și de evidență). Dar abuzul de documente este dăunător atât în ce privește operativitatea informațiilor pe care le pot furniza, cât și în ce privește costul acestora. De aceea perfecționarea sistemului informațional economic și, în primul rând, a evidenței economice nu presupune neapărat introducerea unor documente primare și de evidență în plus, ci dimpotrivă, raționalizarea și simplificarea celor existente.

În anii socialismului, în țara noastră putem distinge mai multe etape în care, la nivel național, au fost întreprinse măsuri pentru raționalizarea și simplificarea documentelor primare și de evidență. Astfel, în anul 1959 au fost introduse o serie de formulare noi sau adaptate, în locul celor vechi, mai ales în domeniul financiar-contabil, care să răspundă mai bine noilor procedee, forme și metode ale evidenței economice introduse în acea perioadă.

În anii 1967-1968, Direcția evidenței și dărilor de seamă contabile din Ministerul Finanțelor a coordonat, îndrumat și realizat o substanțială acțiune de raționalizare a evidenței, care a necesitat revizuirea tuturor formularelor cu caracter financiar-contabil. În acest scop, s-au efectuat documentări în 150 de întreprinderi² din diferite ramuri economice, analizându-se 106 formulare utilizate în practică, s-a urmărit frecvența acestora, modul de folosire, greutatea în completarea lor, cauzele și posibilitățile de simplificare și îmbunătățire. Prin măsurile luate în cadrul acestei acțiuni s-a extins numărul formularelor tipizate care puteau fi utilizate de toate întreprinderile în dauna celor netipizate, s-a îmbunătățit conținutul și structura celor menținute în uz, stabilindu-se un format cât mai potrivit și un circuit optim al acestora. Încă în acea perioadă unele documente au fost concepute în așa fel încât să permită culegerea datelor cu mai multă ușurință în condițiile folosirii mijloacelor mecanizate existente la acea dată.

Cea mai vastă acțiune de raționalizare a documentelor s-a inițiat ca urmare a Hotărârii C.C. al P.C.R. din aprilie 1972. Comisia guvernamentală pentru raționalizarea sistemului de evidență a coordonat pe întreaga economie toate eforturile pentru raționalizarea și simplificarea documentelor, aceasta reprezentând o etapă pentru realizarea programului privind perfecționarea sistemului informațional economico-social. Au fost antrenați în această acțiune un mare număr de specialiști care, valorificând experiența acumulată, au făcut numeroase propuneri în acest scop. Rezultatele obținute demonstrau posibilitatea reducerii cu 30-80%³ a documentelor și formularelor în circulație, posibilitatea reproiectării unor formulare și înlocuirea cu ajutorul acestora a mai multor formulare existente, cu menținerea sau chiar sporirea cantității de informații, dând totodată posibilitatea

² Marinescu V., Revizuirea formularelor cu caracter financiar-contabil, *Revista de contabilitate nr. 1/1969*, pag. 47.

³ Marinescu V., *op. cit.*, *Revista de contabilitate nr. 1/69*, pag. 54.

reducerii însemnate a timpului de completare a formularelor. Raționalizarea și simplificarea documentelor, ca și a întregii evidențe economice, a fost corelată cu măsurile de perfecționare și raționalizare a structurilor organizatorice în economie, ceea ce a asigurat condițiile necesare pentru folosirea rațională a resurselor materiale și umane.

Măsurile de raționalizare și simplificare a documentelor au avut în vedere următoarele obiective:

- tipizarea formularelor cu caracter general, respectiv a celor cu caracter de masă, pentru a asigura un mod de lucru unitar pe economie și o reducere a costurilor de tipărire;
- renunțarea la unele formulare devenite inutile în condițiile apariției unor noi reglementări privind mișcările de valori materiale între unități și în cadrul unităților;
- reducerea numărului documentelor prin concentrarea sau contopirea într-un singur document sau mai multe formulare;
- îmbunătățirea structurii formularelor, eliminarea unor coloane și rubrici, ceea ce contribuie la reducerea volumului de muncă necesar pentru întocmirea și completarea lor;
- reducerea numărului semnăturilor de pe documente și menținerea numai a celor strict necesare;
- reducerea numărului de exemplare în care se întocmesc și asigurarea unor circuite cât mai scurte și eficiente spre diferitele compartimente beneficiare;
- micșorarea formatelor unor formulare ca urmare a eliminării unor rubrici sau coloane și a folosirii mai judicioase a spațiului imprimatelor, cu influențe pozitive asupra reducerii consumului de hârtie;
- adaptarea unor formulare pentru completarea sau utilizarea lor la mijloacele moderne de prelucrare mecanizată sau automată a datelor, îndeosebi printr-o ordonare rațională a rubricilor ale căror informații se preiau în prelucrare, dimensionarea optimă a coloanelor și introducerea unor elemente de codificare.

O categorie aparte a documentelor primare și de evidență o constituie formularele cu regim special, adică acele formulare ce sunt supuse unui regim anumit de gestionare, folosire și evidență. Dacă la începutul perioadei socialismului în țara noastră s-a impus, în scopul asigurării în cele mai bune condiții a integrității proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, un regim mai sever documentelor care consemnau mișcarea acestora, unele din aceste formulare au fost scoase din categoria celor cu regim special de întocmire și circulație. Astfel în acțiunea de raționalizare și simplificare a documentelor ce a avut loc în anii 1967-1968, la care ne-am referit mai sus, s-au scos de sub regimul special circa 13% din formularele existente⁴, îndeosebi cele care nu reprezentau documente directe de gestiune.

Începând cu anul 1974 a intrat în vigoare un nou act normativ⁵ privind formularele cu regim special, prin care s-a renunțat la o bună parte din formularele cu regim special aflate în circulație. La o asemenea reglementare s-a plecat de la constatarea că o bună parte din formularele existente nu-și mai justificau încadrarea în categoria celor cu regim special și că este posibil ca numărul lor să fie restrâns. Măsurile respective au dus la reducerea volumului de muncă, avându-se în vedere faptul că pentru formularele respective se impune un regim deosebit de gestionare, folosire și evidență, în scopul asigurării unui control riguros al operațiilor care se consemnează cu ajutorul lor.

Vasta acțiune de raționalizare și simplificare a documentelor semnifică haosul moștenit sau creat în anii socialismului în birocratizarea evidenței, datorită tendinței unor entități, inclusiv a unor instituții centrale, de a se acoperi cu cât mai multe înscrisuri care nu se justificau.

⁴ Marinescu V., *op. cit.*, *Revista de contabilitate nr. 1/69, pag. 54.*

⁵ H.C.M. nr. 1.533/1974.

În raportările făcute pe marginea acestor acțiuni s-au raportat rezultate "pozitive", în realitate asemenea documente "rămase" ca raționalizate reprezentau un balast birocratic, care s-a menținut până în zilele noastre.

Evidența operativă - componentă a evidenței economice

Evidența operativă este considerată în literatura contabilă contemporană ca o formă a evidenței economice și ca o sursă a sistemului informațional economic.

Ea servește pentru înregistrarea, urmărirea și controlul anumitor laturi ale procesului producției în momentul și, de regulă, la locul unde se desfășoară procesul sau unde se află mijlocul economic respectiv. Caracterul specific al acestei evidențe este operativitatea, deoarece ea consemnează fenomenele chiar în momentul când se produc, din care cauză informația ce rezultă din această evidență este imediată și deci eficientă. Datele înregistrate în cadrul evidenței operative s-au folosit fie direct pentru necesitățile imediate ale organelor de planificare, conducere și control, fie prin transmiterea lor evidenței contabile și statistice pentru a fi prelucrate după metodele specifice ale acestora.

Formularele cu ajutorul cărora se realizează evidența operativă au fost tipizate la noi în țară pentru prima dată în anii 1950-1953 de către o comisie creată în acest scop. Pe parcurs întreprinderile și organizațiile economice, cu aprobarea organelor tutelare, au elaborat și introdus din proprie inițiativă o serie de noi formulare, care au dus la amplificarea și creșterea volumului de muncă în acest domeniu. Pentru înlăturarea acestui neajuns, în acțiunile de raționalizare și simplificare a documentelor la care ne-am referit mai înainte s-au avut în vedere și formularele cu ajutorul cărora se realizează evidența operativă. Efectele măsurilor au fost evidente, în sensul că ele au dus la simplificarea formularelor respective atât în ce privește numărul, cât și structura lor. Dar efectele obținute au avut un caracter temporar și limitat datorită tendinței de amplificare și diversificare a evidenței operative după nevoile și concepțiile mai mult sau mai puțin justificate ale fiecărui organ interesat. O rezolvare conformă cu necesitățile reale ale economiei s-a realizat în anul 1972, după înființarea Comisiei guvernamentale pentru raționalizarea sistemului de evidență. Acest organism a realizat în scurt timp o raționalizare a formularelor de evidență operativă existente în circulație și, potrivit sarcinilor pe care le avea, veghea ca acestea să se folosească după scopul și conținutul lor. Pentru a se preveni sporirea volumului muncii de evidență - odată cu aprobarea măsurilor privind continuarea acțiunii de raționalizare și simplificare a evidenței - s-a stabilit ca, în cazurile când ministerele sau alte organe centrale sau locale propun diferite măsuri care au implicații asupra volumului muncii de evidență, acestea să prezinte justificarea, precum și influențele antecalculat privind cheltuielile de evidență, însoțite de avizul Comisiei guvernamentale pentru raționalizarea sistemului de evidență.

Promovarea unor procedee și metode de evidență evaluate

Transpunerea în practică a normelor metodologice de organizare și conducere a contabilității, printre altele, prin folosirea unor procedee și metode de evidență specifice, ca și în alte domenii, procedeele și metodele de evidență folosite în practica contabilă au cunoscut în anii socialismului unele schimbări și concretizări, preluate însă, în majoritatea cazurilor, de la "vecina" noastră de la răsărit. Ele s-au îmbunătățit permanent atât ca număr, cât și în conținut. Adaptarea lor a fost

impusă, pe de o parte, de necesitatea furnizării unui volum sporit de informații de bună calitate și de operativitate, cerut de promovarea unor noi reglementări apărute în conducerea și organizarea activității economice specifice ideologiei socialismului, iar pe de altă parte, de simplificarea muncii aparatului contabil fără alterarea conținutului și exactității informațiilor furnizate.

Dintre îmbunătățirile de mai mare importanță aduse procedeele și metodelor folosite de contabilitate în acești ani amintim doar câteva:

- simplificarea metodologiei de planificare, calculare și vărsare a amortizării mijloacelor fixe prin calcularea și utilizarea unei norme unice de amortizare⁶;
- eliminarea calculului lunar al uzurii pe fiecare mijloc fix în parte. Uzura respectivă se calcula o singură dată la ieșirea din evidență a mijlocului fix;
- introducerea obligatorie a folosirii prețurilor de facturare ca prețuri de înregistrare a materialelor, cu mici excepții generate de specificul unor ramuri;
- simplificarea contabilității analitice pentru unele valori materiale prin renunțarea la o evidență pe sortimente în favoarea utilizării evidenței global-valorice pe locuri de folosință;
- simplificarea metodologiei de calcul a impozitului pe retribuire prin trecerea la calcularea acestuia global pe unitate după anumite procente stabilite diferențiat pe ramuri economice;
- utilizarea pentru calculul uzurii obiectelor de inventar date în folosință a unor metode mai simple, ce reduceau volumul de muncă al aparatului contabil, și anume: metoda integrală (inclusiv în cheltuieli a întregii valori a obiectelor de inventar, la darea în folosință) și metoda cotelor medii (prin calcularea unor procente medii după datele anului precedent care rămâneau neschimbate pe întreg anul de plan);
- introducerea unor metode noi pentru contabilitatea analitică a materialelor, care reclama un volum de muncă redus, alături de diminuarea consumurilor de imprimare. Așa sunt: metoda operativ-contabilă (pe solduri), metoda global-valorică la contabilitate, metoda valorică la magazie etc.

O preocupare deosebită în domeniul planificării și evidenței a constituit-o emiterea și revederea periodică a unor norme unitare pentru planificarea, evidența și calcularea costurilor. Ele au fost necesare pentru introducerea în practica întreprinderilor a unor principii generale, valabile pentru toate unitățile din aceeași ramură a producției materiale în domeniul planificării evidenței și calculării costurilor. Pentru unitățile industriale asemenea norme metodologice au fost elaborate de Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul de Finanțe și Direcția Centrală de Statistică. pentru prima oară în anul 1955 și puse în aplicare de la 1 ianuarie 1956⁷. După exemplul normelor metodologice pentru industrie s-au elaborat norme metodologice pentru transporturi (în anul 1957), pentru gospodăria comunală, telecomunicații, institute de proiectare (în anul 1960), pentru unitățile de contractări, achiziții și recepționări (în anul 1962). Asemenea norme au fost mereu îmbunătățite. În ramura industriei, de exemplu, normele metodologice respective au fost înlocuite cu altele în anul 1965 și respectiv în 1976. Prin ele s-au stabilit nu numai principii unitare în ce privește clasificarea cheltuielilor, nomenclatura articolelor de calculație și a elementelor de cheltuieli, modul de repartizare al cheltuielilor indirecte etc., ci s-au indicat și metodele practice de calculare a costurilor, promovându-se și unele metode noi, avansate, cum ar fi: metoda normativă, metoda costurilor standard, metoda Tarif-Oră-Mașină.

⁶ Legea nr. 62/1968 privind amortizarea fondurilor fixe, republicată în 1977.

⁷ H.C.M. nr. 2.221/1955.

Planurile de conturi - instrumente indispensabile în activitatea aparatului contabil

Pentru îndeplinirea sarcinilor ce-i stăteau în față, de a reflecta, urmări și controla mersul operațiilor întreprinderii pe o anumită perioadă de timp, contabilitatea trebuia să se folosească, printre altele, și de planul de conturi. Acesta constituie un element important care condiționează o bună organizare a contabilității. Și planurile de conturi folosite în țara noastră au suferit un proces de schimbare, corespunzător cerințelor noi ale economiei comuniste.

Primul plan de conturi folosit în cadrul contabilității normate s-a aplicat de la 1 ianuarie 1949, fiind destinat întreprinderilor industriale. El cuprindea 23 de grupe de conturi, simbolizate cu două cifre. La elaborarea lui s-a avut în vedere conținutul economic al conturilor, precum și funcția lor, stabilindu-se o legătură organică între datele ce trebuiau furnizate de contabilitate și indicatorii planului de stat. Toate valorile materiale se reflectau în costuri (prețuri) efective.

Începând cu anul 1951 a fost introdus un nou plan de conturi pentru industrie, cu 24 de grupe de conturi, prin care s-a urmărit să se asigure reflectarea proceselor economice din întreprinderi în condițiile primului plan cincinal de dezvoltare a economiei naționale. În acest scop au fost introduse conturi distincte, în care se reflectau diferențele între prețurile planificate și cele efective ale materialelor aprovizionate și producției realizate. Pentru celelalte ramuri ale economiei au fost elaborate în anii următori un număr de 30 planuri de conturi, din care 17 pentru unitățile economice.

Din anul 1958 s-a introdus un nou plan de conturi în industrie la care s-au aliniat planurile de conturi ale celorlalte ramuri ale economiei. De la această dată planurile de conturi folosite nu se mai diferențiau între ele nici în ce privește forma de prezentare și nici conținutul. În planurile de conturi revizuite și alinate la planul de conturi pentru industrie ordinea grupelor urmau fluxul proceselor economice, iar conturile erau grupate după conținut și nu după funcția contabilă.

În perioada 1960-1965 s-a adâncit procesul de normare a contabilității prin elaborarea planurilor de conturi analitice, în vederea urmăririi, în detaliu, a tehnicii și filierei înregistrărilor contabile, a realizării unei metodologii unitare privind oglindirea în evidență a mijloacelor economice, proceselor economice și a surselor acestora.

O etapă ce a adus profunde schimbări planurilor de conturi o constituie cea care se referă la anul 1971. Din punct de vedere metodologic această etapă a urmărit realizarea a trei obiective majore, și anume: omogenizarea conținutului și funcției conturilor, sistematizarea grupării acestora într-o structură unitară și codificarea acestei structuri printr-un sistem de simboluri bazat pe clasificarea zecimală. În acest scop au fost elaborate: cadrul general al planurilor de conturi pentru organizațiile economice, conceput ca principal instrument al raționalizării contabilității, noi planuri de conturi pe ramuri de activități și norme de aplicare a fiecărui plan de conturi, actualizate și îmbunătățite. Aplicarea planului de conturi elaborat pe baza cadrului general al planurilor de conturi a reprezentat o confirmare a creșterii rolului contabilității în economie și recunoașterea funcției sale de conducere, nu numai la nivel de întreprindere, ci și la nivel macroeconomic. După introducerea planurilor de conturi în anul 1971, ele au căpătat o mai mare stabilitate, ulterior acestea suferind doar îmbunătățiri neesențiale mai ales în ce privește dezvoltarea în analitic a unor conturi sintetice.

Îmbunătățirea formelor de înregistrare contabilă

Unul dintre factorii de bază de care depinde în bună măsură modul de organizare și conducere a contabilității este și forma de înregistrare a operațiilor economice ale unei întreprinderi.

Formele de înregistrare contabilă au evoluat în decursul timpului potrivit condițiilor existente, caracterizându-se întotdeauna prin apariția de elemente noi pentru realizarea sarcinilor concrete ale fiecărei etape de dezvoltare economică. Cu cât sarcinile întreprinderilor sunt mai complexe și mai variate, cu atât trebuie să fie mai perfecționată și mai cuprinzătoare și forma de înregistrare contabilă.

Imediat după introducerea contabilității normate în țara noastră, respectiv în anul 1949, a fost experimentată o nouă formă de înregistrare contabilă denumită "maestru-șah". Ea a fost apoi generalizată în cursul anului 1950 la toate întreprinderile industriale, iar în anii următori a fost extinsă la toate întreprinderile și organizațiile economice din toate celelalte ramuri economice. Pe parcurs, forma de înregistrare contabilă "maestru-șah" a fost îmbunătățită. Raționalizări mai importante au avut loc în anii 1960, 1969 și 1975. Ea a devenit preponderentă în unitățile din țara noastră, prezentând avantajul că este simplă și asigură un control ușor între evidența operativă, contabilitatea analitică și contabilitatea sintetică. Prezintă dezavantajul că nu asigură o productivitate mare aparatului contabil, necesitând multe înregistrări pentru aceeași operație economică.

Din trimestrul II al anului 1953 s-a experimentat și aplicat în unele unități economice din țara noastră o nouă formă de înregistrare, "pe jurnale"⁸. Ea era mai productivă decât forma de înregistrare contabilă "maestru-șah", prezentând o serie de avantaje, printre care amintim: posibilitatea descentralizării lucrărilor de contabilitate, înregistrarea unilaterală a operațiunilor, desființarea unor documente intermediare centralizatoare, îmbinarea în aceleași formulare a evidenței analitice cu cea sintetică etc. În prima perioadă de aplicabilitate ea a fost caracterizată ca fiind greoaie din cauza varietății mari a jurnalelor și situațiilor auxiliare pe care se baza. De aceea, după un număr de ani de utilizare a suferit multe și importante modificări, cele mai semnificative intrând în vigoare în anii 1962, 1968 și 1975.

Alături de cele două forme de înregistrare amintite, care erau cele mai răspândite în țara noastră, se mai aplicau și altele, cum ar fi: forma de înregistrare Jurnal Cartea-Mare (pentru cooperative de credit, cantine etc.), forma de înregistrare cu jurnale pe feluri de operațiuni (pentru cooperative de consum), forma de înregistrare contabilă jurnal-fișe sintetice (C.A.P.).

Eforturile economiștilor și a direcției de specialitate din Ministerul Finanțelor erau îndreptate în ultimii ani spre crearea și generalizarea unor forme de înregistrare contabilă specifice mașinilor moderne de prelucrare a datelor cu care se dotau unitățile economice, în special, calculatoarelor electronice moderne. Indicațiile metodologice emise de Ministerul Finanțelor privind formele de înregistrare contabilă în condițiile utilizării mașinilor cu cartele perforate și a celor de contabilizat, cu care era dotată economia cu mai bine de 20 de în urmă, s-au perimat destul de repede, mai ales prin apariția unor noi tipuri de calculatoare în domeniul prelucrării datelor.

Bilanțul contabil - instrument de bază pentru analiza rezultatelor activității economice

Principalul instrument pentru analiza activității economice a întreprinderii și, îndeosebi, pentru caracterizarea situației ei financiare era bilanțul contabil.

Bilanțul întreprinderilor socialiste se baza pe o metodologie de întocmire și grupare a posturilor, adecvată scopului principal urmărit, adică analiza activității economice a întreprinderii de tip socialist. În al doilea rând, bilanțul întreprinderilor socialiste conduse pe bază de plan avea un caracter unitar,

⁸ Denumită la data respectivă "Jurnal-Order".

care făcea posibilă oglindirea situațiilor mijloacelor economice și a rezultatului reproducției lor la nivelul întreprinderii și deschidea calea, prin centralizare, pentru cunoașterea acestor indicatori de plan sintetici la nivelul ramurilor și al întregii economii naționale.

Bilanțul a căpătat în timp o importanță tot mai mare în activitatea de analiză economico-financiară la toate treptele organizatorice. Semnificativ din acest punct de vedere este faptul că prin H.C.M. nr. 116/21.09.1975 s-a stabilit obligativitatea unităților economice de a efectua periodic analiza rezultatelor economico-financiare pe baza situației lunare a principalilor indicatori economico-financiar planificați, a bilanțurilor contabile trimestriale și anuale.

În anii perioadei socialiste în țara noastră, formularistica bilanțului contabil a fost supusă unei continue schimbări, urmărindu-se, în concepția ideologiei momentului, eliminarea unor indicatori neesențiali și a paralelismelor, precum și sporirea gradului de valorificare a datelor în procesul de analiză a situației și a rezultatelor economice și financiare obținute de întreprindere, centrale, ministere și pe ansamblul economiei. Astfel, după anul 1967 bilanțul lunar care conținea peste 200 de indicatori a fost înlocuit cu o situație a principalilor indicatori economici și financiar. În anul 1970, comparativ cu anul 1969, pentru ramura industriei, numărul indicatorilor și pozițiilor din raportările curente s-au redus cu 20% la nivel de întreprindere, cu 46% la nivel de centrală și cu 50% la nivel de minister⁹. Acțiunea de îmbunătățire a formularisticii de bilanț a afectat conținutul bilanțului și în alt sens, și anume prin introducerea unor indicatori necesari reflectării noilor reglementări privind planificarea și repartizarea beneficiilor, finanțarea investițiilor, activitatea de comerț exterior etc. Începând cu anii 1972 și 1973 s-a adoptat o nouă formularistică de bilanț, a cărei structură s-a dovedit a avea o mai mare stabilitate și suficienți indicatori pentru o raportare a nivelurilor ierarhice de partid și de stat.

Statistica - o altă componentă a evidenței economice

Oglindirea și caracterizarea procesului reproducției sociale în ansamblul său intra în obiectul evidenței statistice. În acest scop, ea înregistra fenomenele social-economice cu ajutorul metodelor specifice și prelucra aceste date pentru obținerea unor indicatori generalizatori, în vederea caracterizării activității unităților economice, a ramurilor și a întregii economii și a informării organelor de partid.

Concepția sistemului informațional statistic se baza pe necesitatea promovării în procesul de informare, a unor metode moderne și tehnici de observare, prelucrare și analiză statistică a fenomenelor și proceselor economice, în scopul raportării activității de informare statistică pe toate treptele organizatorice specifice unei economii superconcentrate.

Indicatorii folosiți de sistemul informațional statistic au fost elaborați în linii mari în momentul în care economia țării pornea pe făgașul construcției economice planificate, în concordanță cu concepțiile economiei socialiste și cu cerințele conducerii planificate ale economiei. În decursul anilor s-au întreprins mai multe acțiuni pentru sistematizarea pe baze științifice a ansamblului indicatorilor utilizați în economia națională a țării. Amintim în această direcție sistemele de indicatori elaborate de Direcția Centrală de Statistică în anii 1959 și 1964, care au avut sfera de cuprindere cea mai largă, precum și sistemele cu caracter mai mult sau mai puțin parțial, elaborate în anii următori. Așa sunt: sistemul de indicatori urmărit prin dările de seamă statistice de stat curente și

⁹ Udrea Decebal, *Simplificarea și raționalizarea evidenței - sarcină permanentă a aparatului financiar-contabil*, Revista de contabilitate nr. 5/1970, pag. 11.

anuale, elaborate în 1967 și revizuit în 1968, precum și sistemul de indicatori urmăriți prin dările de seamă și raportările statistice operative departamentale, întocmite în 1968. Au fost perfecționate metodologia indicatorilor sintetici și dările de seamă statistice de stat și departamentale, s-a mărit operativitatea informării conducerii de partid și de stat, s-a asigurat o valorificare a datelor obținute pentru atingerea scopului unei economii de tip comunist.

Raportările statistice au făcut obiectul unei preocupări permanente, aducându-li-se îmbunătățiri prin raționalizarea și simplificarea formularelor, depistarea și evitarea raportărilor statistice neaprobate, transferarea unor informații din sistemul raportărilor prin dările de seamă statistice în sistemul raportărilor operative, concentrarea mai multor indicatori în aceeași dare de seamă etc. Un moment important în această direcție l-a constituit și H.C.M. nr. 1.250/1973 privind reglementarea regimului dărilor de seamă statistice de stat și departamentale.

În acest context se înscriu măsurile preconizate de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 privind introducerea noului mecanism economico-financiar. Rațiunea adoptării unui mecanism economico-financiar perfecționat a izvorât din cerințele ideologice impuse de stadiul de dezvoltare a economiei naționale superplanificate. Printre elementele componente ale noului mecanism economic pe prim plan se înscria instituirea producției nete și a producției fizice ca indicatori de bază ai planului.

În acest mod valoarea nou creată în procesul muncii și realizarea produselor în cantitatea și structura sortimentală prevăzute au devenit principalele criterii de apreciere a muncii colectivelor din unitățile economice. În întreg sistemul de indicatori preconizați se acorda o importanță deosebită indicatorilor fizici, utilizării judicioase a fondului total de timp de muncă al unităților, precum și indicatorilor și normativelor care exprimă eficiența economică a activității desfășurate într-o societate de tip socialist.

Utilizarea în producție crescândă a tehnicii moderne de calcul

Dezvoltarea și perfecționarea evidenței economice, a sistemului informațional în ansamblul său, era de neconceput în condițiile rapide ale dezvoltării științei și tehnicii fără folosirea mijloacelor moderne de prelucrare a datelor. Utilizarea mijloacelor moderne de calcul și evidență pentru culegerea, prelucrarea și transmiterea datelor trebuia să creeze posibilitatea obținerii unor informații exacte, operative și multilaterale necesare fundamentării deciziilor.

Concepția de dotare a întreprinderilor cu mijloace moderne de calcul și evidență presupune înzestrarea unităților în funcție de amploarea lor, începând cu mașinile simple de adunat și calculat și terminând cu echipamente de prelucrare a datelor mai moderne. Aparatura folosită pentru mecanizarea și automatizarea lucrărilor de administrație și conducere a fost grupată în trei categorii, și anume: utilaje de mică mecanizare, care cuprindeau mașini de adunat și calculat, utilaje de mecanizare mijlocie, care cuprindeau mașini de contabilizat și facturat cu introducerea manuală a informațiilor, și utilaje de mare mecanizare, care cuprindeau mașini electronice de calcul și mașini de contabilizat cuplate cu dispozitive speciale pentru citirea informațiilor din cartele sau benzi perforate.

Dacă din prima perioadă a construcției socialiste promovată în acea vreme dotarea cu tehnică de calcul s-a făcut în proporție mai mică, limitându-se la utilajele de mică mecanizare și parțial la utilajele de mecanizare mijlocie, ulterior economia națională a fost dotată în proporție mare cu gama mașinilor moderne de prelucrare a datelor. Un moment cu profunde semnificații și implicații în această direcție l-a constituit Hotărârea C.C. al P.C.R. din aprilie 1972 cu privire la perfecționarea

sistemului informațional economico-social, introducerea sistemului de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor și dotarea economiei naționale cu tehnică de calcul în perioada 1971-1980. Pentru necesitățile economiei naționale s-au produs în țară o gamă variată de mașini de facturat și contabilizat și calculatoare electronice de diferite tipuri.

Eforturile organelor de sinteză care coordonau în concepția stabilită de ideologia comunistă, acțiunea de perfecționare a sistemului informațional, a tuturor specialiștilor care își desfășurau activitatea în diferitele compartimente de informatică la unități și organe centrale, se îndreptau spre folosirea cu eficiență a aparaturii de calcul din dotare, prin continua perfecționare a cadrelor de specialitate și a elaborării unor programe de exploatare a echipamentelor respective, care să răspundă cât mai bine cerințelor moderne de conducere și organizare a activității de producție specifice perioadei socialiste.

Expertiza contabilă judiciară

În România, problema efectuării expertizelor contabile judiciare a fost reglementată, așa cum s-a arătat, pentru prima dată în anul 1921. Până atunci s-au mai făcut diferite încercări de reglementare, dar fără reușită.

În legea din 1921, în care se dădea și definiția contabilului, ca fiind "persoana care înregistrează operațiunile comerciale după principiile contabilității", se trata și problema expertizelor.

Această lege nu era propriu-zis o lege pentru reglementarea expertizelor contabile, ci o lege a Corpului, prin care se asigurau anumite drepturi celor ce dobândeau titlul de expert (dreptul de a face expertize, dreptul de fi cenzozi în unitățile anonime)¹⁰.

Legea nu rezerva niciun rol organelor de stat în conducerea Corpului și în organizarea expertizei contabile.

Întrucât legea din 1921 nu mai corespundea noilor condiții ale unei orânduiri de tip socialist, prin Decretul nr. 40/1951 a fost desființat Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați, abrogându-se și legea de organizare a acestui Corp.

Se dorea ca și această profesie, care se realiza autonom, independent, de persoane profesioniste recunoscute, să funcționeze potrivit practicii comuniste, adică sub directa supraveghere și conducere a statului.

Decretul care a desființat Corpul n-a rezolvat însă și problema expertizelor contabile, deoarece prin desființarea Corpului Experților Contabili și al Contabililor Autorizați nu se prevedea pentru viitor și o formă organizată de efectuare a expertizelor contabile.

În domeniul evidenței contabile¹¹, lucrătorii contabili încadrați în diferite unități economice erau conduși și îndrumați în munca de evidență contabilă de forurile lor superioare, inclusiv Ministerul Finanțelor, care avea îndrumarea metodologică a evidenței contabile pe întreaga economie națională. Problema expertizelor contabile rămânea însă deschisă.

Pentru rezolvarea acestei probleme importante, solicitată de multe procese juridice, Ministerul Finanțelor și al Justiției au luat măsuri ca expertizele contabile care se efectuau, de la apariția Decretului nr. 40/1951, pe baza prevederilor generale din codurile de procedură civilă și penală, să fie făcute - în condițiile stabilite pe cale de instrucțiuni - de lucrătorii contabili din câmpul muncii și pensionarii care au îndeplinit funcțiuni în legătură cu contabilitatea.

¹⁰ După Cornel Popescu, Aurel Deboveanu, *Expertiza contabilă judiciară*, Editura Științifică, 1960.

¹¹ În perioada la care ne referim în locul terminologiei "contabilitate" se folosea "evidență contabilă".

În acest sens, Ministerul Finanțelor, de acord cu Ministerul Justiției, au stabilit ca expertizele contabile necesare în justiție să se facă de contabili din instituții, întreprinderi și organizații economice de stat și cooperatiste.

Pe baza măsurilor luate de Ministerul Finanțelor, ministerele au întocmit și au înaintat Ministerului Justiției, iar acesta a trimis tuturor instanțelor judecătorești tabele pe regiuni, cuprinzând contabilii propuși să efectueze expertize contabile.

Instanțele judecătorești au întâmpinat însă în continuare greutate, deoarece contabilii desemnați să efectueze expertize contabile erau adesea reținuți de conducerile instituțiilor, ale întreprinderilor și organizațiilor economice unde lucrau, pentru rezolvarea problemelor curente ale acestor unități, nepermițându-li-se să lipsească în orele de serviciu, pentru efectuarea de expertize; iar în afara orelor de serviciu nu puteau pătrunde întotdeauna la locurile unde urmau să se facă expertizele.

Cu ocazia întocmirii tablourilor nu se ținea seama întotdeauna de calificarea și capacitatea profesională a contabililor, ceea ce ducea la efectuarea unor expertize necorespunzătoare, care ar fi putut induce în eroare, în unele cazuri, instanțele judecătorești, aducând astfel prejudicii statului.

Această situație a determinat Ministerul Finanțelor ca, în anul 1953, să ceară ministerelor întocmirea de noi tabele cu contabilii din ministere, întreprinderi, organizații economice și instituții, pe care-i propun să facă expertize contabile, atrăgând atenția în mod deosebit că trebuie să cuprindă numai cele mai bune elemente, pentru a se asigura o muncă normală de efectuare a expertizelor contabile. Aceste tabele, întocmite pe regiuni și raioane, au fost depuse la Ministerul Finanțelor, iar în decembrie 1953 Ministerul Finanțelor a făcut din nou câteva precizări privind completarea trimestrială a tabelelor de experți și, după această dată, câteva verificări.

Totuși, aceste măsuri n-au asigurat trecerea pe tabelele de experți numai a lucrătorilor competenți pentru efectuarea de expertize contabile și nici îndrumarea acestora n-a fost asigurată, ceea ce a făcut ca munca de expertiză contabilă să nu se îmbunătățească.

Această concluzie a rezultat clar din toate verificările făcute și a fost scoasă în evidență prin discuțiile purtate în cadrul consfătuirii pe țară a organelor procuraturii și ale celor de control și revizie care a avut loc la București, la sfârșitul lunii noiembrie 1956, deși obiectul principal al consfătuirii fusese activitatea de revizie și nu cea de expertiză contabilă.

Priceperea și corectitudinea desăvârșită de care trebuie să dea dovadă expertul contabil în lucrările sale și fundamentarea științifică a concluziilor din raportul de expertiză au fost foarte multe discutate.

De aceea în cadrul discuțiilor s-a pus accentul, în primul rând, pe necesitatea ca expertiza contabilă să fie făcută cu competență, să nu poarte amprenta nici a apărării, nici a acuzării. Ea trebuie să contribuie, așa cum am arătat mai sus, la stabilirea adevărului, fiind cât se poate de competentă și de o calitate superioară.

Pentru a se realiza aceasta, era necesară selecționarea celor chemați să facă expertize contabile, care trebuiau să îndeplinească anumite condiții de pregătire teoretică și experiență practică. De asemenea, era necesară o activitate continuă și susținută de ridicare a nivelului profesional, dar, bineînțeles, și ideologic al experților contabili. Trebuia avut în vedere că, între contabilii revizori, procuror, judecător și justițiabil se interpunea expertul contabil, care trebuia să se bucure de autoritate, să aibă competență și să ofere toate garanțiile de seriozitate.

Prin Hotărârea C.C. al Partidului Muncitoresc Român și a Consiliului de Miniștri ai R.P.R. nr. 240/1955 s-a trasat Ministerului Finanțelor și Ministerului Justiției sarcina de a rezolva problema expertizelor contabile, în care nu exista o reglementare corespunzătoare, rezolvare care a fost dată prin Decretul nr. 437/1957, modificat prin Decretul nr. 321/1958 și republicat în Buletinul Oficial nr. 29 din 31.08.1958.

Până la apariția acestui decret, în lipsa unei reglementări speciale, expertizele contabile se efectuau ținându-se seama numai de prevederile codurilor de procedură penală și civilă.

Atât Codul de procedură penală, cât și Codul de procedură civilă prevedeau că, atunci când pentru descoperirea adevărului este necesară părerea unor experți, anchetatorul sau instanțele de judecată pot numi, din oficiu sau la cererea părților, una sau trei persoane care, prin priceperea, profesiunea sau cunoștințele lor, sunt în măsură să îndeplinească însărcinarea ce li se încredințează.

Reiese clar că expertiza contabilă - ca una dintre formele de expertize la care se referă codurile de procedură civilă și penală - putea fi cerută fie de instanțe, atunci când pentru elucidarea problemei era nevoie să se analizeze unele aspecte din proces, care impuneau anumite cunoștințe de specialitate, fie de părți.

Decretul nr. 434 pentru reglementarea efectuării expertizelor contabile, apărut în anul 1957¹², prevedea ca obținerea calității de expert contabil să se facă pe baza unui examen, pe care candidatul urma să-l dea în fața unei comisii de examinare. Prin această măsură s-a urmărit îmbunătățirea muncii de expertiză contabilă și a calității rapoartelor de expertiză contabilă și, de altfel, chiar în scurta perioadă care a trecut de la introducerea ei s-au simțit rezultate destul de bune.

Expertul contabil trebuia să dețină cunoștințe nu numai din domeniul evidenței contabile, ci și din domeniul juridic.

În articolul 7 din Decretul nr. 434/1957 se prevedeau condițiile ce trebuiau îndeplinite de candidații la examenul pentru obținerea calității de expert contabil. Astfel, se puteau prezenta la examen specialiști care:

- lucrau sau au lucrat în domeniul evidenței contabile;
- erau salariați ai organizațiilor socialiste;
- aveau studii medii de specialitate;
- aveau un stagiu în munca de specialitate de cel puțin 5 ani sau dacă aveau studii de specialitate superioare, un stagiu de cel puțin 3 ani.

De asemenea, erau primiți la examen și pensionarii care, la data pensionării, îndeplineau aceste condiții.

În ceea ce privește stagiul în munca de specialitate (de 5 sau 3 ani), acesta se înțelegea că trebuia să fie în munca de evidență contabilă, iar nu alt sector de activitate.

Prin muncă în domeniul evidenței contabile nu trebuia înțeleasă însă numai activitatea de înregistrare propriu-zisă în evidența contabilă, ci orice activitate ce pretindea cunoștințe în acest domeniu, cum ar fi, de exemplu: munca de revizor contabil, care pretindea cunoștințe în domeniul evidenței contabile și care se baza pe cercetarea documentelor și a datelor din evidența contabilă sau activitatea celor ce predau această disciplină în învățământul de specialitate sau îndrumau activitatea de evidență contabilă.

În afară de condițiile de studii de specialitate și stagiu în munca de specialitate, conform ultimului alineat al art. 7 din Decretul nr. 434/1957, modificat ulterior și republicat în Buletinul Oficial al Marii Adunări Naționale a R.P.R. nr. 29 din 31 iulie 1958, în temeiul art. 3 din Decretul nr. 321/1958, candidații pentru obținerea calității de expert contabil erau verificați dacă mai întrunesc și condițiile necesare de corectitudine, precum și de ordin profesional și politic.

În urma examenului depus, persoanele care au obținut calitatea de expert contabil - consemnată în procesul-verbal întocmit de comisia însărcinată cu examinarea candidaților - primeau un carnet eliberat de Ministerul Finanțelor, prin care se atesta calitatea de expert contabil, adică o dovadă oficială, care servea la înscrierea în listele de evidență ale experților contabili.

¹²Publicat în B. Of. nr. 24 din 14.09.1957, cu modificările ulterioare și republicat în B. Of. nr. 29 din 31.08.1958.

Pentru coordonarea, controlul și îndrumarea expertizelor contabile judiciare, pentru îmbunătățirea calității acestora și realizarea unei mai bune apărări a proprietății socialiste, a luat ființă, în cadrul Ministerului Finanțelor, Biroul central pentru expertize contabile judiciare, iar pe lângă comitetele executive ale sfaturilor populare regionale și ale Capitalei birouri locale pentru expertize contabile judiciare regionale și ale Capitalei. În cadrul unor regiuni, au luat ființă și birouri locale pentru expertize contabile judiciare interregionale. De la înființarea acestor birouri, expertizele contabile s-au efectuat prin aceste birouri.

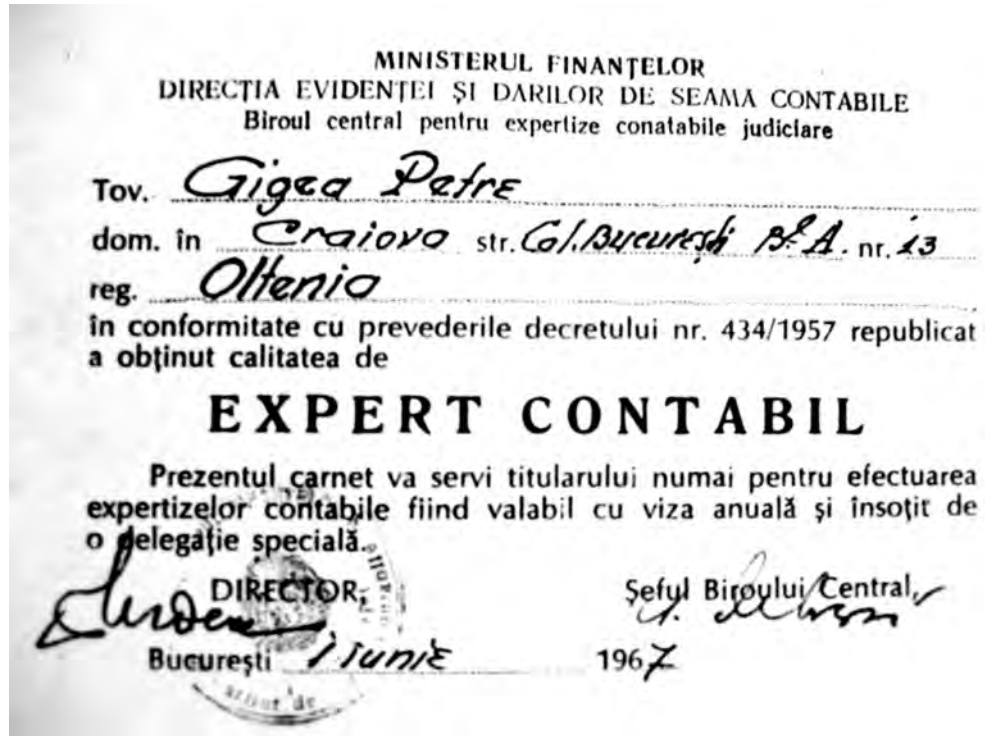
Pentru analiza problemelor de principiu ale expertizelor contabile și a metodelor folosite în efectuarea lor, decretul prevedea funcționarea, în cadrul biroului central pentru expertize contabile judiciare, a unui consiliu metodologic, constituit din specialiști cu o înaltă calificare, desemnați de Ministerul Finanțelor și din delegați ai Ministerului Justiției și ai Primului Arbitru de Stat.

Diversitatea problemelor ce se iveau în munca de expertiză contabilă impunea existența unui astfel de consiliu metodologic, care să examineze periodic problemele ivite în decursul timpului și, ajungând la anumite concluzii, să elaboreze instrucțiuni și indicații metodologice, planuri de acțiune în legătură cu continua pregătire a experților contabili, măsuri menite să contribuie la îmbunătățirea rapoartelor de expertiză contabilă, a concluziilor la care ajung experții.

Faptul că din acest consiliu trebuiau să facă parte pe lângă experții contabili numiți de Ministerul Finanțelor și delegați ai Ministerului Justiției și Arbitrajului de stat e un indiciu că îndrumările metodologice ce se elaborau cu privire la principiile de bază în domeniul efectuării expertizelor contabile reflectau nu numai punctul de vedere al celor ce urmau să efectueze expertizele contabile, ci și a celor chemați să judece cazurile ce au ajuns în fața instanței, ținând seama atât de interesele statului, cât și de interesele și drepturile cetățenilor, garantate de constituție.

Pe lângă alte atribuții, biroului central pentru expertize contabile judiciare îi revenea sarcina de a organiza periodic consfătuiri cu experții contabili. În aceste consfătuiri trebuiau să se facă schimburi de experiență, să se generalizeze practica înaintată de efectuare a expertizelor contabile, să se combată lipsurile constatate în munca de efectuare a expertizelor contabile, dându-se astfel un sprijin efectiv experților contabili.

Tot acestui birou îi revenea și sarcina să elaboreze instrucțiuni cu privire la diferitele aspecte ale efectuării expertizelor contabile, valabile pentru toate birourile locale și toți experții contabili.

Carnet de expert contabil în anul 1967

Colectivul biroului regional pentru expertize contabile, 1967